

SLOVO ÚVODEM

Letošní jaro zdá se mi tak intenzivně literární, že snad už ani není možné najít volnou skulinku pro další podněty. Vyšla spousta dobrých knih, došlo i na výborná autorská setkání a zadařilo se i na literárních festivalech. Práce na soutěži Jeden příběh dvojím perem vše jakoby uzavírá a nabízí v koncentrovaném balíčku (psaní - čtení - setkání - prožívání).

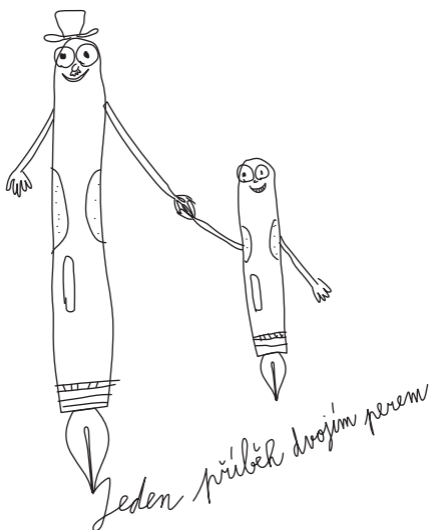
Ve třech věkových kategoriích (pro I. stupeň ZŠ, II. stupeň ZŠ a příslušné třídy víceletých gymnázií a pro střední školy) jsme nabídli k dopsání texty třech našich vynikajících spisovatelů, Ludvíka Vaculíka, Jana Balabána a Bohumila Hrabala. Specifických autorských osobností, jejichž tvorba je natolik charakteristická, že je rozpoznatelná už z krátkého čtení. Navázat na ně muselo být opravdu moc těžké. Mnozí soutěžící, možná instinktivně, toto úskalí rozpoznali a pokusili se ze zadání rafinovaně utéct; četli jsme proto i mnohé práce, ze kterých bylo znát určité literární nadání a talent vypravěčský, ale nedošlo k onomu kýženému „splnutí“ dvou autorů, k propojení předloženého textu s textem soutěžním. Práce, které jsme vybrali a určili za nejzdařilejší, jsou ukázkou velké autorské citlivosti - vítězové velmi empaticky prožili ve vlastní práci vyprávění někoho druhého, dokázali na něj bez zadrhnutí navázat a přijatelně je rozvinout. Odměnou nám byla mnohdy překvapivě dobrá čtení, ale hlavně - je cítit ze všech soutěžních textů velké zaujetí a radost z tvoření.

Proto doufáme, že v letošním ročníku Jednoho příběhu dvojím perem budeme moci adekvátně na toto zaujetí navázat formou autorského čtení. Nejspíše se bude jednat u mnohých soutěžících o první literární zážitek tohoto typu a my budeme jen rádi, že můžeme poodkrýt další kousek literárního života v jedné z jeho možných kontaktních forem.

Předkládaný sborníček Textíky 2017 je již třetím v pořadí - přejeme Vám, čtenářům a obdivovatelům literatury, ať máte stejnou radost jako my, když jsme se soutěžními pracemi probírali. Ať to hledačství a zaklesnutí v literárním prostoru zůstane stejně intenzivní jako letošní jaro.

Andrea Chrobáková-Lněničková

Jeden příběh dvojím perem 2017

POROTA

PhDr. Dalibor Malina, nakladatel, vydavatel Textů, galerista, publicista, literární a výtvarný kritik, redaktor Textů a vlastivědné revue Valaško, autor řady výtvarných monografií.

Mgr. Pavel Kotrla, básník a šéfredaktor Textů, redaktor revue Aluze, literární kritik a publicista.

Mgr. Jakub Chrobák, Ph. D., básník a redaktor Textů, bohemista, kritik a odborný asistent na FPF Slezské univerzity v Opavě.

Mgr. Andrea Chrobáková-Lněničková, Ph. D., učitelka českého jazyka a dějepisu, publicistka.

JEDEN PŘÍBĚH DVOJÍM PEREM 2017

Oceněné práce

I. kategorie (6. - 7. ročník)

1. Klára Müllerová: Morčátko
Valašské Meziříčí (ZŠ Žerotínova)
2. Tomáš Proksa: Ahoj, já jsem Ruprecht
Vsetín (ZŠ Rokytnice)
3. Zbyněk Rohlík: Cesta na Měsíc
Vsetín (ZŠ Trávníky)

II. kategorie (8. - 9. ročník)

1. Katrin Unarová: Chlapec, pes a stará
paní odvedle
Vsetín (ZŠ Integra)
2. Vanda Bětíková: Pomůžu
Vsetín (ZŠ Trávníky)
3. Michaela Žabčíková: Blázni patří
do klece
Hošťálková (ZŠ Hošťálková)

Čestné uznání:

- Lukáš Daňa
Vsetín (SPŠS Vsetín)

SOUTĚŽNÍ TEXT PRO I. KATEGORII

(6. – 7. třída ZŠ a nižší ročníky gymnázií)

Mám nové morče. Má bílou srst a červené oči. Zas albín, jako náš Albínek, jenže větší. Jmenuje se Ruprecht. Je to sameček. Albínek je teď už skoro jistě samička. Máme tedy párek pěkných bílých morčátek: Ruprechta a Albínka. Bude se vám to, děti, možná trochu plést, ale na tom nezáleží.

Jak vím, že je Ruprecht sameček? Prostě jsem v obchodě řekl, že chci samečka. A vybral jsem si staršího, než je Albínek, aby se blížil definitivní podobě dospělého morčete. Morče pohlavně dospívá brzo, v šesti týdnech, je tudíž náš Albínek takto už také dospělý, ale není ještě plně vyvinutý. Vedle Ruprechta vypadá poloviční. A Ruprecht ještě poroste! Váží teď, podle Pavla, 510 gramů a může, podle literatury, vážit až 800 gramů. Podle Vaška se však takové váhy nedožije a kotě by bylo osmisetgramové hned.

Na Ruprechtův první čin jsme byli z různě odstíněných důvodů všichni zvědaví. První čin, to je něco naprosto odlišného od jakýchkoli jiných pomůcek k poznávání osobnosti. První čin řekne nejvíc. Děti! Až dostanete nové morče, nebo ne: až dostanete nového učitele, rozpoznajte jeho první čin!

In: VACULÍK, Ludvík. Morčata. Brno: Atlantis, 1991, s. 67.

KLÁRA MÜLLEROVÁ

Valašské Meziříčí (ZŠ Žerotínova)

Morčátko

... „Ale co to vlastně ten první čin je?“ zeptal se Pavel. Maminka neváhá a hned odpovídá: „Pro odpověď se musíme vrátit do dob, kdy náš Albínek poprvé spatřil svůj nový domov.“ A pobídla Josefku, aby začala vyprávět příběh.

Pátek 13. 5. 2016

Na dnešek jsem se moc těšila. Jedeme si totiž pro naše první morče. Doufám, že se mu bude v jeho novém domově líbit. S maminkou a Pavlem jsme vybrali velkou zelenou klec, která je vystlána senem. Na seně stojí malinký dřevěný domeček a dvě misky. Vpravo od mističek visí napáječka a vedle ní pamlsek na hlodání. „Děti, pojdte k autu. Jedeme, ať se co nejdříve vrátíme domů,“ volá na nás tatínek z chodby. Rychle běžím s Pavlem k tatínkovi. Za pár chvil už sedíme v autě a čekáme jen na maminku. Ta se za pár minut objevuje v hlavních dveřích celá udýchaná z toho, že nestíhá. Konečně je v autě. Tatínek startuje a vyjíždíme do nedaleké vesnice. Já držím přepravku na klíně a Pavel si prohlíží různě zbarvená pole, která lemují silnici. Cesta netrvala ani 20 minut a vystoupili jsme z auta.

Před námi stál dům tety Dity. Teta Dita má moc morčat. Zrovna se její Emě narodilo pět čistě bílých, jen nepatrně odlišných morčátek. Sotva stačíme zazvonit na domovní zvonek, teta již nachystaná stojí ve dveřích a s otevřenou náručí nás vítá u ní doma. Při vstupu do obývacího pokoje slyším pískání malinkých morčátek. Všechna jsou téměř stejná, až na jednu výjimku. To morčátko mělo malinký hnědý flíček nad levým okem. Moc dlouho jsem je všechny pozorovala. Později za mnou došel i Pavel. Už ho nebavilo poslouchat rozhovor mezi tetou, strýcem, mamkou a tatškou. „Josefko, vyberte si s Pavlíkem jedno morčátko, za chvíli pojedeme!“ křikne na nás jemný hlásek od stolu. „Které si jen vybereme?“ Dlouho se oba rozmýšlíme. Vybrali jsme si to s tím flíčkem. Strýc nám otevřel klec a všechna morčata, malá i velká, se rozutekla po celé kleci, až na jedno. Zároveň jsme se s Pavlem na sebe podívali. To nejbělejší morčátko se nás nebálo, ba naopak. Já natáhla do klece

ruku a ono hned přicupitalo k ní. Vypadalo, že si mě oblíbilo. Pavel si ho položil do náruče a radostně se díval, jak ta bílá chlupatá kulička poznává jeho ruce. Oba jsme nemohli odolat a vzali si našeho, již pojmenovaného Albínka. Nemohli jsme odolat jeho statečnosti. Došla jsem do auta pro přepravku, kterou jsem zapoměla vzít s sebou. Opatrně jsme do ní vložili už našeho Albínka. Při loučení mi bylo trochu líto, že si odvážíme Albínka pryč od jeho maminky, brášků a sestřiček. Po nekonečném loučení si sedáme do auta. Najednou si chtěl vzít přepravku k sobě Pavel. Teď mu nevadila jeho dříve vyřčená slova „zbytečná zátěž na nohou“. V krátké slovní bitvě jsem vyhrála a Albínka vezla já.

Doma maminka vypustila naše nové zvířátko do klece, protože nesnesla naší hádku, kdo ukáže svůj domov Albínkovi jako první.

„No, Josefko... ty si ten příběh pamatuješ, jako kdyby se stal včera.“ S lehkým úsměvem na tváři jsem mamince dala najevo, že vnímám její, dá se říci, pochvalu. Mezitím tatínek začal doplňovat maminku. „A Josefko, Pavlíku, víte, co byl první čin našeho Albínka? „Já si myslím...“ spustil Pavel, „... že si nás vybral.“ „Přesně tak. My jsme si nevybrali Albínka, ale Albínek si vybral nás.“ „A tati?“ „Copak Josefko?“ „Jaký je teda první čin našeho Ruprechta?“ Tatínek se dlouze zamýšlí, ale maminka jeho váhání přeruší. „Už možná jen to, že nás má rád.“

TOMÁŠ PROKSA Vsetín (ZŠ Rokytnice)

Ahoj, já jsem Ruprecht

A ten na sebe nenechá dlouho čekat.

Ahoj, já jsem Ruprecht, bydlím tady již druhý den. Jsem zavřený v malé dvoupatrové kleci společně s jedním bílým morčetem. Nevím, jak se jmenuje, ale jsem si jistý, že se sem dostalo stejně jako já, ze zverimexu. Kolem klece neustále chodí nějací divní lidé a pořád mě vytahují ven, tahají mě za nohy a mačkají mě jak citrón do čaje.

Taky mi neustále cpou ty odporné granule chutnající po plastu. Vůbec se mi to tu nelíbí. Přemýšlím, že uteču. Budou nám totiž čistit klec. Útěk by nebyl tak těžký, jelikož hned vedle

klece můžete vidět terasu s otevřenými dveřmi vedoucími na zahradu, která se táhne až k nedalekému lesu.

Je přibližně deset hodin dopoledne a přes okna už praží letní slunce. Divnolidé nám přišli ukliditv domečku. To je ten pravý čas na úprk.

Jakmile nám pootevřeli vrátka, v nestřeženém okamžiku jsem vzal nohy na ramena. Albínka, jak mou spolunocležnici oslovují, jen vyjeveně kulila oči a zůstala stát nehybně na místě. Všimli si mě a začali křičet tak silně, že jsem omylem vrazil hlavou do zdi. Rychle jsem se oklepal. Chci dále pokračovat, a vím, že musím, už není cesty zpět.

Skočili po mně. Jen taktak jsem uhnul. Z terasy jsem rychle zaběhl do trávy a pelášil jsem k lesu. Strach mi nedovolil ohlížet se napravo nalevo.

Postřehl jsem, jak za mnou ještě vyběhli, zmateně se rozhlíželi kolem a brečeli nad ztrátou svého milovaného morčátka. Celý den jsem bloudil lesem. Až se začalo stmívat a já neměl kde spát, začal jsem panikařit. Do tlapek mě studila rosa, les byl plný děsivých neidentifikovatelných zvuků, které vycházely z neznáma. Započala se k zemi snášet černočerná tma.

Nakonec jsem našel vhodné místo v prohlubni pod bezovým keřem. Vyčerpáním jsem usnul, jako když vás do vody hodí.

Uprostřed noci mě vzbudil podivný zvuk. Přejel mi mráz po hřbetě. Dost mě to vyděsilo. Za chvíli jsem slyšel kroky, otočil jsem se a přímo proti mně stál vyhladovělý obrovský černý rys. Díval se na mě svýma svítivýma očima. Evidentně neváhal propásnout příležitost k zisku své svačinky. Sekl po mně tlapou. Nějakým zázrakem jsem uhnul a dal se na úprk. Tady začíná boj o holý život...

Běžel jsem, co mi nohy stačily, a vtom jsem si všimnul, že dupot utichl. Oddech jsem si a pomyslel si, že je po všem, že to rys vzdal. Ale mýlil jsem se, tak strašně jsem se mýlil. Přece by nenechal prchnout svou kořist. Najednou se rys vyřítíl velkou rychlostí proti mně. Nadechl jsem se a prokličkoval jsem mu hbitě pod nohama. Mazal jsem dále do lesa. Proskakoval a kličkoval jsem mezi kořeny stromů, myslel jsem si, že je to můj konec, že tady padnu. Předě mnou se rozprostíral starý vykotlaný pařez, pod který jsem se, celý vysílený, schoval.

Rys ještě chvíli obcházel kolem, ale poté to vzdal. Když jsem se probudil, tou dobou už slunce plulo modrou oblohou a do pařezu se opíraly teplé paprsky. Bylo hodně dusno a horko. V tu chvíli jsem si uvědomil, za hlasitého kručení z břicha, že nemám nic k snědku. Vydal jsem se na lov. Voňavé lesní jahody mi opravdu zachutnaly. Bohužel jsem už nenašel cestu zpět ke své skrýši. Zoufale jsem pobíhal lesem a uvědomil si, že budu muset najít nový úkryt, protože rys určitě čeká na svou další příležitost.

Někdy odpoledne se začala stahovat temná mračna. Zpívání ptáků ustalo a v dáli jsem viděl záblesky. Bouře v těchto oblastech bývají veliké a ničivé. Hledal jsem útočiště, když se najednou odněkud objevil ten samý rys, před kterým jsem té noci utíkal.

V tu chvíli jsem na srsti ucítil studený vánek. Přicházející hromy můj strach vystupňovaly. Utíkal jsem neznámo kam. V tu chvíli začalo vydatně pršet a kolem mě střílely blesky.

Klikatý zářivý blesk uhodil přímo do vzrostlého smrku. Ten spadl na zem těsně za mě a rys ho naneštěstí stačil jen tak tak přeskočit. Přitom si však poranil tlapu. Zpomalil jsem, ale rys byl rychlejší, než jsem si myslel. Popadl mě zezadu za krk a já se nezmohl na nic jiného, než si říct: „Sbohem, světe.“

Strachy, ale také vyčerpáním, jsem omdlel. Když jsem se probudil, ležel jsem zabalený do látkového kapesníku. Vymotal jsem se z něj a spatřil povědomé prostředí. Ucítil jsem šimrání na čumáčku. Albínka se nade mnou skláněla s nechápavým výrazem. Byl jsem zpátky. Takhle to vypadá po smrti? Když vtom ke mně přiběhl nějaký zrzavý kluk, vzal mě do náruče a vesele křičel: „Mami, tati, Ruprecht žije, Ruprecht je živý!“ Všichni divnolidé se seběhli kolem klece a mačkali mě radostí.

Konečně mi došlo, že jsem zpět doma. Onen velký rys byl jen náš kocour Macík. Jak bývalo jeho dobrým zvykem, se svými úlovky se totiž vždy přišel pochlubit. Dokazoval to fakt, že měl packu v obvazu.

Došlo mi, že se tady v kleci mám vlastně dobře. Už nebudu nikdy nikam utíkat.

ZBYNĚK ROHLÍK

Vsetín (ZŠ Trávníky)

Cesta na Měsíc

Dostal jsem ho k 13. narozeninám. Klec jsem mu krásně vyzdobil tak, jak ji má vyzdobenou i Albíček. Jejich klece jsou velkou součástí mého docela malého pokoje. Na okně mám malou meteorologickou stanici, přes kterou se každý den dozvídám, jaká je teplota a hustota vzduchu. Chtěl bych totiž být meteorologem, až budu velký.

Ale teď zpátky k mému Ruprechtovi. Občas ho chodívám venčit a pyšnit se s mým kamarádům. Albíka z klece brát nemůžu, je dost plachý a bojí se. Ruprecht je rád, když může spásat zelenou travičku a užívá si to. Když se vrátíme domů, vždycky zaleze do své boudičky a spí až do rána. Jenže v ten den zrovna přšelo, takže jsme zůstali doma.

Rozhodl jsem se, že by si mohl prohlídnout můj pokojík pěkně zblízka. Tak jsem Ruprechta na chvíli vypustil z klece. Ruprechtíček si můj pokojík velice pečlivě prohlížel a všude šmejdil. (Aspoň to tak vypadalo). V tu chvíli mě máma zavolala, ať jí pomůžu s nádobím. Nechal jsem ho tam chvíli samotného, říkal jsem si: „Snad se mně tady někde nevyčůrá.“ Naštěstí se tam nikde nevyčůral. Dokonce byl zalezený ve svém domečku, což bylo zvláštní, protože dvířka do klece měl hodně vysoko. A vůbec, celé další dva dny se choval divně. Nejedl a ani nepil. Pak jsem si všimnul, že moje meteorologická stanice přestala fungovat. Byl jsem z toho zmatený. Co se stalo? Hledal jsem příčinu a našel jsem ji. Šňůra od elektřiny byla přerušena. Ten večer jsem byl už v posteli a on dělal strašný randál. Nemohl jsem kvůli němu spát. A když jsem si na něj posvítíl baterkou, dělal, že spí. Bylo to docela zábavné, ale už otravné, chtělo se mi spát. V noci se mně pak zdál sen. Zdálo se mi o Ruprechtovi. V tom snu jsem pustil Ruprechta z klece a na chvíli jsem odešel. Byla to skoro úplně stejná akce jako před dvěma dny. Na chvíli jsem odešel a Ruprecht v mé nepřítomnosti stihl překousat drát od mé meteorologické stanice. Ale to nebylo všechno! Ruprecht pak dostal elektrickou ránu. A právě proto se začal chovat divně. Právě ta rána mu otevřela skrytou funkci v jeho mozku. Funkce jménem Inteligence. Jednoduše řečeno: rozsvítilo se mu. A začal

podnikat svou první morčecí výpravu na Měsíc. Všechno to ladně probíhalo. Sepsal si plány, začal si pro sebe u nás v kůlně vyrábět raketoplán, měl naplánovaný i den odletu a příletu. Den odletu byl v mém snu včera. V momentě, kdy vzlétnul a byl už skoro nad naším barákem, se něco stalo. Z rakety se najednou začalo kouřit a zřítela se směrem dolů, přímo do našeho venkovního bazénu. Není přece normální, aby tohle všechno morče dokázalo. Navíc stihl do dvou dnů naplánovat cestu tam i zpátky. Ani jsem se nedivil, že se něco pokazilo. Naštěstí to přežil. Raketu nechal ležet v bazénu a vydal se se zklamaným výrazem zpátky do klece. A tam jsem ho také ráno našel. Okamžitě jsem mu vyprávěl můj sen. Díval se na mě, jako by mi rozuměl každé slovo. A tak jsem si říkal: „Opravdu se mi to jenom zdálo? A co ta pokažená meteorologická stanice? A čím mě překvapí příště?“ Myslím, že si s ním ještě hodně užiju.

SOUTĚŽNÍ TEXT PRO II. KATEGORII

(8. - 9. třída ZŠ a nižší ročníky gymnázií)

Když byl Emil malý kluk, vždycky po psovi toužil. Jednou si ho vymyslel a chodil ho hladit a krmit pod schody do sklepa, kde ho schovával před rodiči, kteří psům nepřáli z přísných a vážných důvodů. Člověk nemá plýtvat péčí o zvíře, když je tolik potřebných lidí. To je náhradní řešení, ujmout se pejska - a kdo se ujme všech těch starých a nemocných lidí.

Ale Emil skutečně nevěděl, jak se ujmout staré paní z vedlejšího domu, která jen celý den hledí z okna a stárne. A on za to nějak může, protože pro ni nic neudělá, jak je rok dlouhý. On je ten nikdo, který ji nenavštíví. Místo toho, aby za ní zašel s kouskem jablečného koláče a nějak, nevím jak, ji potěšil, radši si s mladší sestrou Kateřinou vymýšlí pejska, který přespává na staré dece pod schody sklepa. Nakonec z toho tak zblbnou, že jsou vážně zklamaní, když tam na ně ráno nečeká, když tam není a asi nebyl.

In: BALABÁN, Jan. Zeptej se táty. Brno: Host, 2010, s. 6-7.

KATRIN UNAROVÁ

Vsetín (ZŠ Integra)

Chlapec, pes a stará paní odvedle

Když šel Emil jednou odpoledne ze školy, která byla od domu jen kousek, a přemýšlel o tom, jak pojmenuje svého vymyšleného pejška, potkal tu starou paní, které se prý má ujmout. Šla velmi pomalu, nesla dvě tašky plné nákupu a vypadalo to, že už nemůže. Protože šla stejným směrem jako Emil, vzpomněl si na své rodiče a řeči o tom, že nic neudělá, a rozhodl se, že paní pomůže a vezme jí tašky k jejímu domu. Paní byla moc ráda, jmenovala se Růžena Slánská a pozvala Emila na návštěvu. Že je to hodný chlapec a rodiče z něho musí mít radost. S tím však nesouhlasil, a taky to paní Růženě řekl. Rodiče mu pořád jenom vyčítají to, co dělá špatně, místo aby ho někdy pochválili. Paní na to, že ona by ho tedy pochválila, a nabídla mu koláč. Ještě chvíli si povídali a pak Emil už musel jít.

Rodiče se doma divili, proč nepřišel domů dřív, a taky, proč si nepřidá večeře, jako to dělá obvykle. Nevěděli, že Emil navštívil paní sousedku, ani že je najezený díky jejímu koláči.

Další den cestou domů se Emil opět zastavil za paní Slánskou a tentokrát jí přinesl papírovou slepici, kterou vyráběli zrovna ten den ve škole s jeho oblíbenou paní učitelkou Pelkovou, protože se blíží Velikonoce. Byla opravdu ráda a pak si začali povídat. Emil jí řekl o psovi, po kterém tak touží a nemůže ho mít, a kterého si s jeho sestrou aspoň vymysleli. Paní Růžena ho požádala, ať jí podá z poličky staré album a nalistovala jednu z mnoha starých černobílých fotografií. Usmívala se na ní hezká slečna držíc kolem ramen nějakého mladíka, a mezi nimi se rozvaloval velký černobílý pes. Že to byl ovčák, poznal Emil hned, zato s tou slečnou to tak jednoduché nebylo, chvíli mu trvalo, než si ji spojil se staříčkou paní Růženou.

„Betyna,“ odpověděla Růžena na otázku, kterou viděla Emilovi na očích, „naše první fenka. Už nežije, zemřela před čtyřiceti lety...“ Paní se zamyslela a Emil se nevědomky naklonil v křesle víc dopředu. „Byl to ten nejvěrnější pes, jakého jsem kdy poznala,“ pokračovala, „dokonce věrnější než dokáže být člověk. Víš, tento mladý muž, kterého na fotce objímám, to byl můj manžel, už nežije.“ Stará paní se opět odmlčela a Emil si všiml, že v jejích očích není ani stopa po nějakém smutku. To v něm vzbudilo zájem, a tak už se chystal, že se na to zeptá, ale stařenka ho předběhla. „Rok po svatbě opustil mě i děťátko, které se mělo

každou chvíli narodit. Nechal mi jen obálku s trochou peněz a dopis na rozloučenou. Psal v něm, že odjíždí do Ameriky za nějakou dívkou, kterou tam kdysi poznal. Byla to pro mě hrozná rána... To ty asi ještě nemůžeš pochopit, promiň, nevím, proč tě tady vlastně obtěžuji svými vzpomínkami..." Emil se ale ohradil, že je už veliký a rozumí tomu, a že má povídat dál, že ho to velice zajímá.

Paní Růžena tedy pokračovala. „Bohdanka se narodila asi týden po tom. Byla to krásná zdravá holčička a tehdy jsem byla opravdu šťastná. Já, Bohdanka i Betyna, tehdy ještě štěně. Jenže když Bohdanka vyrostla a byla už dospělá, odstěhovala se i přes moje přemlouvání do Ameriky, stejně jako její otec, kterého ovšem nikdy nepotkala, a já jsem zůstala opět sama. Zůstala mi jenom moje Betyna.“

Emil se podíval na hodiny a hrklo v něm. Rodiče o něj jistě budou mít strach! Ale zvědavost zvítězila, a tak se zase klidně opřel a obrátil se k Růženě, která hleděla do prázdna, ztracená ve vzpomínkách. „A žije ještě vaše dcera?“ chtěl vědět. „Doufám, že ano, už přes deset let od ní nedostávám žádné zprávy. Ztratili jsme na sebe kontakt,“ odpověděla smutně. „Ale teď už bys měl jít domů, ať tě vaši nehledají.“

Večer Emil přemýšlel o vyprávění paní Slánské a o tom, jak by jí mohl pomoci nebo potěšit. Druhý den ve škole na to taky myslel, a proto se moc nesoustředil na vyučování, a dokonce ani na hodinu hodné učitelky Pelkové. Učitelka ale zpozorovala, že je Emil nějak jiný a že není tak aktivní jako jindy, a po hodině se ho zeptala, co ho trápí. Nic jí neřekl, jen se na ni podíval, duchem nepřítomný, a dál si něco kreslil, nějakého psa. „To je váš pejsek?“ zeptala se ho, aby jí věnoval pozornost. „My nemáme psa. Tohle je Betyna,“ řekl a vrátil se ke kreslení. Po dlouhé chvíli podivného ticha vzhlédl od papíru. Paní učitelka měla zvláštní výraz ve tváři, a tak se jí zeptal, co se stalo. „Jenom jsem si na něco vzpomněla,“ odbyla ho a podezřele rychle odklapala do svého kabinetu.

Emil nad tím uvažoval cestou domů, ale před domem na něho čekala jeho mladší sestřička, že s ní má jít ven, a pak musel pomáhat mamince a pak zase to a tamto, až na to úplně zapomněl. Vzpomněl si na to až při dělení domácího úkolu, kde měl napsat příběh, ve kterém má hlavní roli pes. Rozhodl se, že napíše o Betyně, a rozepsal se o její věrnosti a o tom, jak nikdy neopustila svou paní, i když od ní odešel manžel i dcera. Už se těšil, jak to dá paní Růženě přečíst.

Za pár dní paní učitelka rozdávala opravené domácí úkoly, ale na Emila nejspíš zapomněla,

a tak za ní přišel o přestávce. „Máš jedničku, moc pěkné,“ řekla, když mu podávala opravený úkol, „ale moc ráda bych věděla, jestli sis to vymyslel, nebo jestli je to skutečný příběh.“ Emil jí to hned začal vysvětlovat. „Jistě že jsem si to nevymyslel, tu paní znám, bydlí vedle našeho domu a je moc hodná!“ „Cože? Opravdu?“ vydechla překvapeně paní učitelka. Emil byl zmatený. „Vy ji znáte? Vy znáte paní Růženu Slánskou?“ „Růženu Slánskou?“ řekla zamysleně, „no, to by mohla být... Řekněme, že znám, ukážeš mi potom, kde přesně bydlí?“ Emil sice poněkud udiveně, ale ochotně souhlasil.

Domluvili se na odpoledne a po obědě Emil učitelku zavedl k domu paní Slánské. Zazvonili a Růžena po chvíli otevřela dveře. „Emilku!“ rozzářila se, „pojd' dál - ale, kohopak to sem vedeš?“ „Jsem Stanislava Pelková, Emilova učitelka,“ představila se, „vy jste paní Slánská? Emil mi o vás povídal.“ Paní Růžena byla přirozeně překvapená a vůbec nečekala, co po ní ta cizí paní chce, nicméně se snažila tvářit se mile a pozvala je oba dál.

Když se posadili, hostitelka se vyčkávavě dívala z jednoho na druhého. Věděla, že musí být nějaký důvod, proč sem malý Emil svou učitelku přivedl. Paní Pelková promluvila první. Se špatně skrývaným mírným rozrušením položila otázku - skutečně velmi nečekanou - a to, jaké jméno měla Růženina dcera. Bylo to čím dál tím podivnější.

„Moje dcera? Dala jsem jí jméno Bohdana,“ řekla tiše Růžena, „proč to chcete vědět? Vy o ní něco víte?“ Stanislava Pelková zprudka vydechla. „Tušila jsem to,“ zamumlala a pak, už normálním hlasem, dodala něco, co všechny v místnosti velmi překvapilo a chvíli nikdo nebyl schopen slova. Řekla:

„Bohdana Pelková, rozená Slánská, byla moje matka.“

Paní Růžena počkala, až se jí v hlavě utřídí myšlenky a pak znovu pohlédla na učitelku. Očima pomalu prozkoumala její obličej... a skutečně - spatřila dobře známé rysy. Rysy její dcery. „Ne... To není možné... To přece...“ nemohla uvěřit svým starým slabým očím. Ale věděla jistě, že se nemylí. „Takže to znamená, že...“ „... že jsi moje babička a já jsem tvoje vnučka,“ doplnila ji Stanislava Pelková.

„Cože?“ nechápal Emil, když přihlížel, jak si jeho učitelka s paní Růženou padly do náruče. „Je to vůbec možné, po tolika letech?“ vzlykala štěstím stará paní. Učitelka ji chytila za ruce a šťastně jí pohlédla do očí „Já nevěděla, že jsi tady. To on, Emil, mě k tobě přivedl. Díky té kresbě a díky tomu úkolu o psovi, ano, díky Betyně jsme se našli. Babičko ...“

Ano, i když už je přes čtyřicet let po smrti, stále působí Betyna na srdce lidí svou věností a oddaností, a hlavně láskou ke své paní, která se díky ní a jednomu malému klukovi, který toužil po pejskovi, mohla setkat se svou vnučkou, o níž předtím ani netušila, že existuje.

VANDA BĚTÍKOVÁ

Vsetín (ZŠ Trávníky)

Pomůžu

Dopověděla svůj velký problém pacientka paní Vévodíková. Pan doktor ji samozřejmě vyslechl, ale začal tušit, že něco není v pořádku. Paní Vévodíkovou chtěl totiž do maximálně dvou měsíců pustit domů, protože užívá už velmi přijatelné léky pro propuštění. „A jak byste teda pomohl nebohému Emilovi a jeho sestře?“ zeptala se nechápavě pacientka. „No, abych pravdu řekl, nic mě nenapadá, záleží na rodičích, a také může být někdo z rodiny alergický na zvířecí srst či přímo na konkrétní zvíře, proto nechťejí svým dětem pejska dovolit. Vévodíková zakývala hlavou, jakože to chápe, což ale nebyla pravda. Nechápala, jak nemůže pomoci nebohým dětem, když je to doktor! Po chvíli ticha v ordinaci se pacientka rozhodla zakročit s tím, že si děti adoptuje, což samozřejmě nebylo možné. A navíc strávila rok a půl v psychiatrické léčebně se schizofrenií a příběh o dvou sourozencích si pravděpodobně vymyslela. Pan doktor potřeboval dostat svoji pacientku do stavu normálního chování, a tak odbočil od příběhu dvou dětí. Začal se vyptávat na to, jak se má a jestli jí někdo přišel navštívit. Paní Vévodíková se ale stále držela stejného tématu a chtěla ho dořešit. Pan doktor to nevydržel a stiskl tlačítko pod stolem, kterým zavolal posily, aby doprovodily pacientku do jejího pokoje.

V 18:00 skončila panu doktorovi služba. Sbalil si věci a jel směrem domů. Když přišel domů, přiběhla za ním jeho mladší dcera Tonička a spustila: „Tati, tati, já bych moc chtěla pejska, prosím!“ Z vedlejšího pokoje se ozval hlas jeho staršího syna: „Já taky!“ Otec odpověděl dětem na jejich přání tak, že se domluví s maminkou, ovšem jeho manželka mu na to odpověděla, že je jí to jedno a jelikož pan doktor dnes už takový problém řešil, rozhodl se, že dětem vyhoví. A pro sebe si řekl: „Poděkujte paní Vévodíkové!“

MICHAELA ŽABCÍKOVÁ

Hošťálková (ZŠ Hošťálková)

Blázní patří do klece

Nyní je Emilovi již 19 let a své imaginární kamarády vídá doposud. Například Anna, malá černovláska plnoštíhlé postavy, která ho naučila milovat literaturu, zejména francouzské „prokleté básníky“ či „beatnickou generaci“ (Kvílení od Allena Ginsberga byla jeho oblíbená kniha). To ona ho naučila číst mezi řádky a porozumět filozofickým otázkám. Byla to právě Anna, kdo jej přiměl vidět krásu ve věcech, jež ostatní lidé nutně za krásné nepovažují. Následuje řada dalších Emilových kamarádů, třeba Tom, chlapec přibližně v jeho věku, který mu pomáhá s domácími úkoly, nebo také Ema, co se vždy chtěla stát známou poetkou jako byl její oblíbený básník Arthur Rimbaud, a mohli bychom pokračovat, ale to je na dlouho.

Měla bych zdůraznit, že Emil si již nadále nepřeje, aby ho někdo oslovoval tímhle příšerným jménem. Mnohem pohodlněji by si připadal, kdybychom mu říkali třeba Sam. Takže od teď říkejme hlavnímu hrdinovi Sam.

Za přátele si je vybral, protože nikoho jiného neměl. Ve škole se smáli jeho jménu, dlouhým blondatým vlasům a vyhublé postavě. Nikdo nedovedl pochopit jeho myšlení, zdál se jim divný, a tak si raději drželi odstup. Jediný opravdový přítel, který mu vždy stál po boku, byla jeho sestra. Jenže ta zemřela, když Sam sotva překročil hranici 13. roku. Utopila se v rybníku za domem, kam se spolu čas od času chodívali koupat. Rodiče se s tím nikdy nesmířili, tenhle zážitek v nich zanechal traumatické vzpomínky. To samé nehoda udělala i s jejím bratrem. Dlouho se z této tragické události nemohl vzpamatovat a uzamkl se do sebe. S okolním světem vůbec nemluvil, a tak si ve své fantazii začal vymýšlet osoby, které jeho duši pochopí. Ti nejbližší bydleli v jeho pokojíčku, spávali pod postelí nebo ve skříni a vylezli jen v případě „čistého vzduchu“. Máma s tátou by se velice nahněvali, kdyby zjistili, že v jejich domě žije tolik lidí, to Samík nesměl dopustit. Další kamarádi pak bydleli v sousedství naproti cukrárně nebo ve vedlejší ulici. Zkrátka kdekoliv, kde je chtěl mít.

Sam dlouhou dobu nikoho doopravdy nemiloval, k žádné dívce si nedokázal vytvořit

pevné pouto. Po rocích se však jedna taková přece jen objevila. Byla jedinečná a neodolatelná, říkala si Lady Heroine. Poprvé okusil v šestnácti a hned se zamiloval. Začalo to pochopitelně dříve, experimentoval s LSD, později s pervitinem, ale pravou lásku poznal až u heroinu. Nepovažoval to za nic špatného, právě naopak, dodával mu energii, zaháněl nudu a deprese, cítil se mnohem líp. Avšak když drogy začínaly docházet, blýskalo se na velmi zlé časy. Jestli se nepodaří něco rychle sehnat, dostaví se abstinenci příznaky, což je to nejkrutější peklo, jaké si lidská mysl vůbec dovede představit - vysoké horečky, nesnesitelné bolesti hlavy a žaludku, krvácení, zvracení, průjem, dočasné ochrnutí, a to nejhorší - halucinace. Nerozeznáte skutečnost od výmyslů vašeho podvědomí, přepadá vás pocit samoty a paranoia. Každý nevinný kolemjdoucí vás chce napadnout, neškodní tvorové se mění v obrovské příšery toužící po vašich vnitřnostech. Drogy jen ještě víc zesílily Samovu dlouhé roky rozvíjející se schizofrenii.

Když tedy, jak se slangově říká „matroš“, došel, nezbyvalo, než začít krást, či hůř - to si asi domyslíte.

Poté, co Sam trávil doma dva dny týdně, vyhodili ho ze školy, a domů se vracel v hrozných stavech, dali se rodiče do řešení problému. K ničemu to stejně nevedlo, domácí „odvykávací kúra“ (=uzamčení do pokoje pod dohledem 24/7) nezabrala, a když přišla na řadu odborná pomoc, Sam raději utekl. Opustil rodiče i svoje věrné přátele. Přespával výhradně na ulici, dokud se neseznámil s o pět let starším klukem, jenž po kapsách schovával alespoň pár bankovek, na rozdíl od něj.

Jmenoval se Alex a byl drogově závislý již přes deset let. Nelze tvrdit, že by se z těch dvou stali nějakí kamarádi... Narkoman není kamarád. Mohou si spolu rozumět, ale až půjde do tuhého, jeden druhého vymění za dva gramy heráku. Tak už to bohužel chodí. No, zpět k věci - netrvalo dlouho a Samuel se na Alexovu nabídku přistěhoval k němu do bytu.

Rozhodně si nežil v přepychu - byt 1+1, maličký a téměř bez jakéhokoli vybavení, nepočítáme-li to nejzákladnější. Nacházela se zde pouze matrace na spaní, malý stůl, sporák, pár kousků nádobí a polorozpadlá skříň. Lepší než nic. Co se týče jídla, v poličkách

byste našli maximálně pár sušenek a levné konzervy. Celým bytem se táhl odporný zápach ať už z hnijících zbytků měsíce starých potravin, moči, zvratků nebo zaschlé krve. Koberec zdobily skvrny od alkoholu a zaschlé mastné fleky. Všude se válely poházené jehly a injekční stříkačky, plechovky, prázdné lahve či nedopalky cigaret. Nevadilo jim to, vlastně cítili absolutní apatii. Tady se začíná odehrávat další kapitola Samova života. Už nebyl zcela sám a nespal na promrzlé zemi jako před tím.

„Rozprodal jsem všechno, co mělo nějakou hodnotu. Ale je tu jedna věc, které jsem se zbavit nedokázal,“ povídá jednoho dne Alex po tom, co si společně šlehli a v euforii sedí na špinavém koberci, zády opření o zeď. Zvedl se a přinesl s sebou starý gramofon s deskami, mezi nimiž bychom našli např. Queen, The Beatles, Rolling Stones, AC/DC, KISS či samotného Krále.

„Jediná věc, která mi kromě heráku ještě dovede udělat radost.“

Vybrali desku Dr. Feelgood od Mötley Crüe a přehráli si ji celou nejméně třikrát za sebou. „Přemýšlíš někdy o tom, že bys přestal?“ zeptal se Sam po chvíli.

„Jasně, že jo. Ale nezvládl bych to.“

„Sixx to zvládl.“

„Možná. Jenže on měl něco, co ho motivovalo - kapelu, prachy, holky ... Já nemám nic. Jsem nikdo. Víš, problém je, že by mě vlastně život bez drog už asi nebavil. Nudil bych se. Sám si ani nejsem jistý, jestli vůbec přestat chci.“

Nastalo ticho.

„Nesnesl bych tu realitu,“ pokračoval, „svět tam venku je příliš krutý. Nedokážu opustit tuhle bublinu, nechci žít „normálně“. Nesnesl bych to...“ odmlčel se.

„Nesnesitelné je to, že sneseme všechno,“ odpověděl Sam, zahleděný do neznáma.

O dva roky později
(z pohledu Sama)

Neustále slyším hlasy. Pronásledují mě ve dne v noci. Mám pocit, že se z toho zblázním. Vidím věci, které ostatní ne. Zmocňuje se mě úzkost a panika při pomyšlení na to, jak je tohle místo nebezpečné. Každý mi jde po krku. Nevím proč, nevzpomínám si. Ta paranoia je tak silná, že nedokážu určit, proč

nebo čeho se vlastně bojím. Podezírám už i Alexe, určitě je jedním z nich. Chce mi ublížit, po tom jediném lidi totiž touží. Nevěřím mu. Zcela jistě mě jen využívá a až na to přijde, okrade mě o fet a zavraždí. Ne, to nemohu dopustit. To se nestane. Nedovolím mu zničit mě.

Zaslechl jsem zachrastit klíče.

„Kdo je tam!?“ vyjekl jsem a popadl do ruky nůž.

Dveře se otevřely. „To jsem jen já,“ odvětil.

Stál tam on. Svíral jsem ochrannou zbraň v ruce za zády pro případ, že by se rozhodl zaútočit.

„Něco jsem sehnal, můžeš to vyzkoušet,“ hodil přede mne svůj úlovek.

To víš, že jo. Nejsem hloupý. Na tohle ti neskočím, chlapče. Copak jsi do toho přisypal? Strychnin? Chabý pokus. Mě se jen tak nezbavíš.

Když jsem na něj odmítavě mlčky zíral, vzal si to zpátky.

„Jak chceš. Aspoň zůstane víc pro mě.“

Ruce se mi potily. Nakonec jsem se rozhodl vrátit nůž zpět, ale nespouštěl jsem z toho podvodníka oči.

Všechno teď bylo mnohem obtížnější než dřív. Báł jsem se vyjít na ulici. Nebezpečí číhalo na každém rohu. Představte si, že jste právě zhlédli hororový film, který vás opravdu vyděsil. Vaše tělo i mysl je zparalyzována. Mozek vás nutí mít strach. Neodvážíte se podívat do zrcadla, cítíte, jakoby někdo stál za vámi nebo vás sledoval zvenku, je vám nepříjemné jít pozdě v noci na záchod, nedej bože být sám v pokoji potmě. A teď si zkuste představit žít takhle každý den, každíčkou vteřinu.

Jednou večer jsem se zrovna vracel z „obchodování“, čerstvě sjetý. Někdo šel přímo za mnou, cítil jsem jeho dech až za krkem. Hluboce jsem polkl a zrychlil tempo. Aby toho nebylo málo, začínalo se mi mlžit před očima a ztrácel jsem rovnováhu. Budovy kolem se nakláněly, všechno nabíralo na velikosti a hlasitosti. Zjevovaly se přede mnou postavy zahalené do černých kápí, oči jim svítily jasně červenou barvou. Byl jsem k smrti vyděšený. Pokusil jsem se rozběhnout, ale zem se pohybovala. Zdálo se, jakoby se moje nohy propadávaly do tekutého písku, a udělat další krok pro mě byla čím dál větší výzva. Sám nevím jak, ale nakonec jsem se do cíle přece jen dostal. Tak tak jsem popadal dech. Doplazil jsem se dovnitř bytu – a co ne-

vidím! Všude bylo roztřískané nádobí a moje peníze se nenacházely tam, kde jsem je nechal. Navíc jsem si uvědomil, že dveře byly odemčené. Okradli mě! Někdo se vloupal do bytu, všechny moje zásoby zmizely! Co když je ten dotyčný ještě stále tady? Alex! To on. Jistě je za tohle zodpovědný! Kdo jiný by byl? Chce se mě zbavit. Musím jednat, hned. Chytil jsem nůž, ten samý, který jsem na něho už jednou použít chtěl, a netrpělivě vyčkával, než se zjeví. Během chvíle stál skutečně přede mnou. A... jeho oči svítily! Červeně! Je jedním z nich! Já to věděl, věděl jsem, že něco není v pořádku. Vybavuji si, že na mě něco mluvil, ale já neváhal a vrhnul se na něj.

Kdyby si jen Emil pamatoval, že je za nepořádek v bytě odpovědný on sám. Kdyby si jen pamatoval, že to on zapomněl zamknout dveře, když odcházel, že to on ze vzteku ráno rozbil nádobí, že to on si vzal své peníze, jež později téhož dne utratil za heroin. Žádný zloděj tedy neexistuje, stejně tak jako záhadné bytosti s červenýma očima. Byl to pouze další z výplodů jeho choré mysli. Utíkal sám před sebou.

Bránil se, ale marně. Několikrát jsem mu nůž vrazil do hrudi. Krev stříkala všemi směry a on pomalu ztrácel puls. Zdálo se, jakoby červená z jeho očí vytekla ven ústy v podobě pramenu krve. Tak, a je to. Teď už konečně můžu klidně spát.

Další den si pro Emila-Samuela Procházku přijela policie. Sousedé volali na linku 158 s tím, že se obyvatelé vedlejšího bytu neumí chovat a neustále dělají příliš velký rámus.

Netušili, co se stalo.

Když policie dorazila, mrtvé tělo leželo stále na tom samém místě. Krátce po provedení výslechu s viníkem policisté usoudili, že jej nechají převést na psychiatrickou léčebnu namísto do vězení. Diagnostikovali mu schizofrenii, byl zbaven svéprávnosti. S doktory odmítal spolupracovat, choval se agresivně vůči druhým a nebylo možné se s ním domluvit. Nakonec skončil ve svěrací kazajce, aby nemohl nikomu ublížit. Seděl na posteli a kolébal se ze strany na stranu. S šíleným výrazem v obličeji opakoval:

„Blázni patří do klece! Jsem uvězněn v kleci na blázny! Blázni patří do klece!“ a nekontrolovatelně se při tom smál.

SOUTĚŽNÍ TEXT PRO III. KATEGORII

(střední školy)

Jsem zase na huti. Už zdaleka vidím nosičku Jarmilku, jak vleče kbelíky s polívkou. Spěchám jí vstříc a tak se ni zahledím, až klopí oči. Je v šestém měsíci, a když otevírá ústa, znovu se přesvědčuji, že jí chybí celá půlka chrupu. Ale ona je prostá a tím kráska krásek.

Jdu podél ní a šeptám: „Tak Jarmilko, kdypak budeme mít svatbu?“

A ona odpovídá: „Až pokvete kravinec!“

Říkám: „Ale ale! To už mě nemáte ráda?“

A ona beze zbytku tvrdí: „Ne, protože pořád tady po Poldovce lítáte, jako byste měl v zadku šípy.“

Pokládám kbelíky, které jsem jí pomohl nést, dívám se na ni vyčítavě a ona klopí víčka. Vidím zduřelé kruhy, vidím ty jaterní skvrny... a ano! Má dneska zase ten bavlněný kabátek převázaný provazem. Zdvihá oči a říká: „Co na mě koukáte jako dědeček na voračku?“

In: HRABAL, Bohumil. Jarmilka. In Pábitelé. Praha: Mladá fronta, 1964, s. 7.

LUKÁŠ DAŇA

Vsetín (Střední průmyslová škola strojnická)

Střela

Říkám: „Já jen, že ten kabátek nosíte už třináct let!“

Ona se na mě zadívá, jako kdybych byl telegrafní sloup, a odpovídá: „He, vy taky nosíte jedny a ty samé ponožky už od doby, co vás znám, a vůbec, co je vám do toho?“

No tedy, to jsem netušil, že si mě všímá i někdo jiný, než jen četníci. Nicméně, cítil jsem se poctěn, ale zároveň i trošku uraženě, ale mlčel jsem a vzal kbelíky a došli jsme společně do té naší hutě.

Když jsme dorazili, ptám se: „Jarmilko, má nejdražší, uvidíme se odpoledne znova?“

Netřeba cokoliv dodávat, dostal jsem facuku. Tak jsem se vydal vydělávat ty drahocenné d'áblový šupiny, nikdy jsem nepochopil tu logiku společnosti, ale to nevadí. Už jsem viděl mé tři drahocenné kolegy, Gustava, Rostislava a Alana. Byla přede mnou obvyklá šestnáctihodinová směna, jistě by byla nudná, kdybychom neslyšeli podivný zvuk, který zněl poněkud hvízdavě: „Úůůůůůů bum“. Najednou vyletěla vysoká pec číslo tři do vzduchu za tak velké tepelné vlny, že mi to sežehlo plnovous a mé tři spolupracovníky, poté pokračovalo bombardování našich hutí, ukryl jsem se do díry v zemi a podařilo se mi to přežít. Tak jsem se vydal obhlédnout, jak to dopadlo, no špatně, skoro nic po ní nezbylo, tak jsem se vydal do své vesnice, šel jsem a došel jsem k domečku, kde bydlela Jarmilka a vtrhl jsem dovnitř.

Ona tam byla a jak mě viděla, řekla: „Co chceš na večeru?“

Já se zarazil, dělala, jako by se nic nestalo a vypadala docela strašidelně, tak jsem řekl: „Eee, Jarmilko? Co se ti stalo, ty jsi neslyšela to bombardování?“

Ona po mně hodila lžící, co měla po ruce a začala rvát: „Co si zase chlatal?“

A najednou, jako by strnula, dívala se do prázdna a po chvíli vzala mrkev a ze skříně vytáhla hrnec guláše a začala ho tou mrkví promíchávat a pak si ještě furt dokola opakovala podivnou říkanku.

Ta zněla takto: „Jel, plel, klel jak jehla, jaká perla vyšlehla střela sežehlá.“

Nevěděl jsem, co to má znamenat, takhle jsem ji ještě neviděl, vyděsil jsem se a vyběhl

ven. V ten moment jsem uviděl podivnou postavu, jak se přibližuje, byl to můj bývalý soused Vratislav, takový malý špekoun, ale měl na sobě fialovou košili s červenými puntíky, hnědé kalhoty se šráky a kulaté brýle, nesmím opomenout také jeho oranžový motýlek, na hlavě pleš a cenil přední zuby.

Přišel ke mně a vysokým hláskem povídá: „Aaahoj Otto, budeme kamarádi? Ty a já, ty a já bychom se mohli podělit o celý svět, já potřebuju kamarády a ty taky, všichni potřebujeme kamarády, bez kamarádů nejsme nic.“

Přiznám se, že jsem čekal skoro vše, jen ne tohle, odpověděl jsem Vraťovi: „Vraťo, Vraťo, co se tady k čertu děje?“

On zvýšil hlas a řekl: „Takže my nebudeme kamarádi, no, já ti říkal, abychom se přátelili, to znamená, že budeme nepřátelé.“

Vyděsil jsem se a začal utíkat, to jsem nečekal, co se to se všema děje, ale to nebylo nic v porovnání s tím, co jsem viděl po cestě, například jsem viděl lišku, jak orá pole, nebo čarodějnice na obloze, nebo medvědy s hlavou pana starosty, pak jsem si všiml, že za mnou jede rytíř s kraví lebkou na hlavě, který jel na bicyklu, poté odněkud vytáhl hrábě a když se přiblížil, silně mě praštil po hlavě, a dál si už nic nepamatuju, jen, že se mi zdálo o tom, jak jsem pstruh a chytil jsem se na udici. Probudil jsem se v nějaké stodole na slámě, než jsem se vzpamatoval, uplynul nějaký čas, hlava mě bolela jako stěp. Vylezl jsem ven a tam byl nějaký kluk s hnědými vlasy.

Zeptal jsem se ho: „Dobrý den, nevíte, kolik je hodin?“

On odpověděl: „Je čtrnáct padesát osm, dvacátého osmého června.“

Poděkoval jsem a dokodrcal jsem se k nedalekému kostelu, vůbec jsem nevěděl, kde to jsem, ale připadal jsem si jako hnijící sláma. Když jsem došel ke dveřím kostela, ty se otevřely a já viděl známou osobu, Jarmilku!

Ta řekla: „Zdravím, Otíku, jak sis užil večeri?“

Odpovím: „Tak dost, řekni mi, o co tady jde?“

Ona se jen pousmála a zaspívala si: „Jel, plel, klel jak Jehla, jaká perla vyšlehla střela sežehlá.“

„UMŘEL, NEUMŘEL, POHŘEB VE TŘI.“

Letošní pokračování soutěže **Jeden příběh dvojím perem** bylo, myslím, pro všechny velkou výzvou i otázkou. Stane se z této soutěže něco, na co se budou děti těšit? Trochu menší počet zaslaných prací by neměl zastřít jeden fakt: i letos se do soutěže přihlásila celá řada těch, kdo, soudě podle jejich textů, to myslí vážně nejen se slovem a literaturou, ale také se svým životem.

Text vybraný pro první kategorii měl za úkol rozproudit dětskou fantazii a to se podařilo. Neuvěřitelné i půvabné, komické i krušné chvílky zažívala morčata a s nimi i jejich lidé, protože děti, které texty poslaly, jsou si dobře vědomy staré okřídlené pravdy, že když si k sobě nějaké zvíře připoutáte, stane se vaší součástí, stejně jako vy se stáváte jeho člověkem, se všemi povinnostmi, které z toho vyplývají. Putovalo se tak hodně tajuplným světem zvířat a jejich viděním světa, stejně jako se texty procházely po lidských myslích a duších, a to je dobře.

Druhý text byl o něco náročnější a jeho autorem je jeden z nejvýraznějších prozaiků současnosti, bohužel už zesnulý Jan Balabán. Jeho zacílení na lidské osudy, na vztahy, se promítlo i v ukázce a soutěžící se s tímto rozměrem poprali znamenitě. Cenné je především to, jak samozřejmě a klidně dokázali do textů zakomponovat stáří, stárnutí a také osamělost s tímto obdobím života někdy spojenou. Kéž by schopnost přivést postavy až k té staré, smutné, ale zajímavé paní nezůstala jen na papíře a stala se přirozenou součástí života nejen dětí, ale i nás všech. Vzpomínám si sám, jak dobrodružné pro mě bylo potkávat se s lidmi staršími. V našem dvoře na Josefa Sousedíka byla garáž a v ní pan Molda neustále opravoval svůj pozoruhodný motocykl a pak s ním túroval okruh kolem hřiště. Pomalu jsme se pak poznávali, až mě jednou i svezl! Nezapomenu nikdy na jeho lásku ke svému stroji a znalosti, které o něm měl a dokázal předávat.

Třetí kategorie nás zase zavedla jinam, mířila k účasti, k tomu, jak reagujeme na situace, kdy se v naší blízkosti objeví někdo uražený, ponížený, což bylo vřdycky zásadním tématem Bohumila Hrabala, který zvolený text

napsal. A i práce zaslané k tomuto tématu mně daly naději, že v mladých lidech je ještě pořád dost dobrého základu pro život.

Shrnuju a uzavírám jednou situací, která se stala v místě od školy na Trávníkách jen málo vzdálené, v restauraci Bečva, části všemi místními zvané Zhlaň. Sedávají zde přechasto pamětníci dob nejrůznějších a situací velmi podivných. Slyšel jsem tu jednou dramatický příběh o hledání kamaráda, příběh, v němž se jednotliví aktéři báli o jeho život, až nakonec začali plánovat jeho pohřeb. Když už měli všecko naplánované, přítel se objevil. Když se všichni dostatečně vynadivili, řekl jeden z toho kamarádkého kroužku: „Umřel, neumřel, pohřeb ve tři.“ Ta věta se stala okřídlenou a dneska už znamená, že nic se nemá plánovat s jistotou, protože skoro vždycky do našich plánů něco vlezte. A tak je to i s literaturou. Úspěch se plánovat nedá, radost se slovy se prostě musí žít. A všichni, kdo se soutěže zúčastnili, prokázali, že o této pravdě ví svoje. A to je dobře.

Jakub Chrobák

Poděkování patří porotě, jejíž práce dává celému snažení smysl, a také organizátoru soutěže, vsetínské Základní škole Trávníky a jejímu řediteli Mgr. Liboru Slováčkovi MBA, jehož podpora je pro celou soutěž klíčová.

Andrea Chrobáková-Lněničková

texty
<http://casopis-texty.cz>

